

הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל רַבֵּנוּ הַזֶּה

סֵפֶר

זֶהַר הַקְּדוֹשׁ

עִם בְּאוּר
הַתְּפִלָּה וְהַכְּבוֹד

מִיָּד הַגָּדוֹל רַבֵּנוּ הַזֶּה

מִיָּד הַגָּדוֹל רַבֵּנוּ הַזֶּה

מֵאֵמֶר לַפְּרִשְׁתׁ וַיִּשְׁלַח

בְּחֻצַּאת יְשִׁיבַת "אֲבִיר יַעֲקֹב"
מוֹסְדוֹת "אוֹר מֵאִיר שְׂמֹחָה" נִהְרִיָּה
עַל שֵׁם ב"ק אֲדַמוּ"ר רַבֵּנוּ מֵאִיר אֲבִיחֵצִירָא זִע"א

מִדְּוֶרֶת קֶרֶן מִלֵּיל בִּרְכָה

סוד תפילת יעקב אבינו

'וַיִּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הוֹלְךָ לְקִרְיַתךָ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ, בֵּינָם דָּאָמַר 'בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ' לֹא יִדְעֶנָּה דְּאִיהוּ עֵשָׂו, וְכִי אַחֲנִי אַחֲרֵינִי הוּוּ לְיַעֲקֹב.

אָרְאָא 'בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ', וְאִי תִימָא דְהִתְרַר בְּתִשְׁבּוּבָה וְאִזִּיל בְּאַרְחָ מְתַקְנָא, לֹא הָכִי, אֲרָא עֵשָׂו הִרְשָׁע בְּדַמְעִיקְרָא. וְגַם הוֹלְךָ לְקִרְיַתךָ, וְאִי תִימָא דְאִיהוּ בְּלַחְדוּדֵי אִזִּיל, לֹא, אָרְאָא 'אַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ'.

חֲבֵרָה וְהַפְּכוּד

ומתרג, אָלָא כך הוא ביאור הפסוק: בתחילה אמרו המלאכים 'בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ', והוסיפו ואמרו 'אל עשו', כלומר, וְאִי תִימָא דְהִתְרַר בְּתִשְׁבּוּבָה וְאִזִּיל בְּאַרְחָ מְתַקְנָא - ואם תאמר ותעלה בדעתך שהוא חזר בתשובה והוא הולך בדרך טובה ומתוקנת, לֹא הָכִי - אין זה כך, אָלָא עדיין הרי הוא מתנהג בדרך של עֵשָׂו הִרְשָׁע בְּדַמְעִיקְרָא [-כבתחילה] א, והוא לא חזר בתשובה ב.

ועוד אמרו המלאכים 'וְגַם הוֹלְךָ לְקִרְיַתךָ', והוסיפו עוד ואמרו 'ארבע מאות איש עמו', כלומר, וְאִי תִימָא דְאִיהוּ בְּלַחְדוּדֵי אִזִּיל - ואם תאמר שהוא הולך לבדו, לֹא - אין זה כך, אָלָא 'אַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ' - ובוודאי לא לקח כל כך הרבה אנשים עמו, אלא בכדי להילחם ולהרוג אותך ואת בני ביתך: 2

במאמר זה מבאר את סוד הטעם שהמלאכים אמרו ליעקב אבינו שעשו יוצא לקראתו להורגו, שהוא בכדי שיעקב יתפלל לה' יתברך, לפי שהקדוש ברוך הוא חפץ ומתאוה לתפילות ישראל שמהן נעשה לו כתר ועטרה. אמנם רק התפילה בציבור יש מעלה זו, ותפילתו של יעקב אבינו אכן היתה במעלה זו, כפי שמבאר בסוף המאמר את טעם וסוד העניין.

נאמר בפסוק (בראשית לב ז) **'וַיִּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ אֶל עֵשָׂו וְגַם הוֹלְךָ לְקִרְיַתךָ וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ'**. בלשון הפסוק 'אל אחיך אל עשו', יש להקשות, בֵּינָם דָּאָמַר [-שאמר] הפסוק שהמלאכים אמרו ליעקב 'בָּאנוּ אֵל אַחִיךָ', לֹא יִדְעֶנָּה דְּאִיהוּ עֵשָׂו - האם איני יודע שאחי של יעקב הוא עשו, וְכִי אַחֲנִי אַחֲרֵינִי הוּוּ לְיַעֲקֹב - וכי אחים אחרים היו ליעקב, ומדוע הוצרכו המלאכים לפרש ולומר 'אל אחיך אל עשו'.

ביאור לשון הפסוק 'אל אחיך אל עשו'

מקורות וצינים

רבים ארבע מאות, היה ירא לנפשו מאד, כי אמר לא לקח כל אלה רק להלחם ב'. וראה עוד ברד"ק (בראשית לב ז) 'וגם הולך לקראתך, ששמע שאתה בא, ואינו הולך לקראתך לשלום אלא למלחמה, כי הוא בא בארבע מאות איש, נראה כי להלחם עמך בא'. ובכלי יקר (שם) כתב: 'לא זו שאינו שלם אתך, אלא גם הוא הולך לקראתך, ואין זה כי אם להלחם עמך, וראה על זה כי ארבע מאות איש עמו, ואין זה כי אם למלחמה'. ועיין עוד בריקאנטי שביאר בדרך סוד (בראשית שם) 'ארבע מאות איש, ירמוז על ארבע מאות כתות אלהיות הנאצלות מומדת הדין ונקראים בתי דינין של מעלה'.

א. ראה עוד ברש"י (בראשית לב ז) 'באנו אל אחיך אל עשו - שהיית אומר אחי הוא, אבל הוא נוהג עמך כעשו הרשע, ועודנו בשנאתו, ומקורו במדרש (בראשית רבה עה ז).

ב. במרי צדיק (וישלה אות ה) מוכיח מדברי הזוהר שיעקב אבינו הסתפק שמה יחזור עשו בתשובה, ומבאר שלכן שלח אליו מלאכים שיש להם יכולת להכניס בלב עשו הרהור תשובה, וכמו שאמרו במדרש (בראשית רבה עה יא) 'כך אמר אשלח לו שלוחים אם יחזור בתשובה'.

ג. רמב"ן (שם פסוק ה) 'ויירא יעקב מאד, בעבור שאמרו לו כי יצא עשו מעירו והוא בא לקראת יעקב, ועוד שלקח עמו אנשים

**וְכָל כֶּף לְמָה, אָמְרוּ לֵיהּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא אֲתָרְעֵי תְדִיר
בְּצִלּוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא, וּמִתְעַטֵּר בְּצִלּוֹתְהוֹן, בְּדִאֲמַרְיָן דִּיהוּא
מְלֵאכָא דְמִמְנָא עַל צִלּוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל, סַנְדִּ"ל פֿוֹן שְׁמִיָּה, נְטִיל כֶּף
אֵינּוּן צִלּוֹתֵין, וְעֵבִיד מְנַיְהוּ עֵטְרָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים, וְאוֹקְמוּהָ.
וְכָל שָׁבֵן צִלּוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא אֲתָרְעֵי בְּהוּ,**

הַכֶּתֶר וְהַכְּבוֹד

תפילותיהם של ישראל, שמו סנד"לפון [הוא המלאך הממונה על עולם העשייה^ה], **נְטִיל כֶּף אֵינּוּן צִלּוֹתֵין** - והוא לוקח את כל אותן התפילות של ישראל, **וְעֵבִיד מְנַיְהוּ** - ועושה מהן **עֵטְרָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים**, **וְאוֹקְמוּהָ** - והעמידו וביארו ענין זה בגמרא (חגיגה יג.)^א.

כל הנ"ל אמור אף בתפילותיהם של כל בני ישראל באשר הם, ואילו תפילותיהם של צדיקים על אחת כמה וכמה, וכפי שיתבאר:

וְאוֹקְמוּהָ בתפילותיהם של כל ישראל אמרו שהקב"ה מתרצה בהם ועושה המלאך סנד"לפון מהן עטרה לחיי העולמים, הלא **כָּל שָׁבֵן צִלּוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא בּוּדָאֵי שְׁכֵן הוּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא אֲתָרְעֵי בְּהוּ** -

עתה יבאר הוזהר טעם הדבר, לאיזה צורך ראו המלאכים להזהיר כל כך את יעקב ולהכניס פחד ומורד בלבבו:

ומקשה, **וְכָל כֶּף לְמָה אָמְרוּ לֵיהּ** - וכל כך למה היו צריכים המלאכים לומר ליעקב כל זאת, והלא הם ידעו שעשו לא יוכל להזיקו שהרי לשם כך נשלחו ללכת עמו, כדי לשומרו ולהצילו^ב. ומתוך, **בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא אֲתָרְעֵי תְדִיר בְּצִלּוֹתְהוֹן דְּצַדִּיקָא** - מפני שהקדוש ברוך הוא מתרצה תמיד בתפילותיהם של הצדיקים, **וּמִתְעַטֵּר בְּצִלּוֹתְהוֹן** - והוא מתעטר בתפילותיהם, **כְּדִאֲמַרְיָן** - כמו שאמרנו (לקמן רמז). **דִּיהוּא מְלֵאכָא דְמִמְנָא עַל צִלּוֹתְהוֹן דִּישְׂרָאֵל, סַנְדִּ"ל פֿוֹן שְׁמִיָּה** - שאותו מלאך שממונה על

גודל מעלת תפילת הצדיקים

מקורות וציטוטים

ז. **בגמרא** (חגיגה יג.) אמר רבי אלעזר על הפסוק (יחזקאל א טו) 'וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות', מלאך אחד יש שהוא עומד בארץ וראשו מגיע אצל החיות, וביארו שם ששמו סנדלפון, והוא גבוה מחבריו מהלך חמש מאות שנה, ועומד אחורי המרכבה וקושר כתרים לקונו [מתפלתן של צדיקים הוא עושה עטרות. תוס' (ד"ה וקושר)]. ובמהרש"א (ח"א ד"ה וקושר) הוסיף לבאר שמלאך זה רמזו בפסוק 'אופן אחד בארץ', כיון שהוא עומד בארץ, ושם מקבל תפלת הצדיקים ושירתן, וקושר מהן כתרים לקונו. [ובספר בניהו (חגיגה יג.) הביא דברי האר"י הק' שכיון שהוא בכתר העשייה לכן הוא נקרא 'אופן אחד בארץ' שהעשייה נקרא ארץ, והוסיף לבאר מה שאמרנו 'קושר כתרים', שאורות אלו שבכתר עדישה עולים עד בחינת הכתר דאצילות].

והנה בוזהר (תרחומה קמז) מבואר שהמלאך אכתריאל^ג הוא המעטר עטרות לקדוש ברוך הוא, ובמ"ק ביאר שהמלאך סנדלפון הוא מתחיל את ענין קשירת הכתרים, שהוא מתחיל להעלותם, והם עולים עד עולם הכסא ששם הוא המלאך אכתריאל^ג שהוא מקבל את הכתרים והוא קושר אותם. וע"ע בלשם שבו ואחלמה (ספר הדיע"ה ח"ב דרוש ה ענף א סי' א) שהארץ בענין זה מי הוא המלאך הקושר את הכתרים.

ד. רא"ג.

ה. **בעץ חיים** (שער סדר אצילות פ"ו) כתב שמקום מלאך זה בראש עולם העשייה [שישנם ארבע עולמות, אצילות בריאה יצירה ועשייה. בכל עולם יש עשר ספירות, מכתר ועד מלכות. בכל ספירה יש בחינת נשמה רוח ונפש. והבחינה האחרונה בכל עולם היא נפש של המלכות, ובחינה זו היא הכתר של העולם שמתחתיו, והמלאך סנדלפון הוא בבחינת נפש דמלכות דיצירה והוא כתר דעשייה]. וראה עוד ברש"י בנדר שלום (דף לה) בביאור מקום מעמדו של מלאך זה.

ו. **הקדוש** ברוך הוא מתענג ממה שמקיימין את המצוות בגשמיות בעולם העשייה, והמלאך סנדלפון מומשלתו בעולם העשייה, ולכן הוא הקושר כתרים לקונו מתפילות ישראל בעולם העשייה. זרע קודש (פרשת וישלח ד"ה ויחן). ובפרי צדיק (פרשת וירא אות א) ביאר שהכתר בראש מלך הוא על הוראת מלכותו, ומלכות היא כשיש שמקבלים על מלכותו, ועל זה היתה בריאת העולם לגלות כבוד מלכותו, וכשאדם מתפלל ועומד לפני המלך ומזכיר כבודו ומקבל אדנותו ומלכותו, וכענין עבדים אל יד אדוניהם כן ענינו אל ה' אלוקינו, מזה הוא הכתר. וראה בהערות להלן סוד העטרה לחיי העולמים.

**וְאֶתְעַבְדְּךָ עֲטָרָה לְאֶתְעַטְרָא בְּאֵינוֹן צְלוֹתֵינוּ לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְאִי תִימָא, מְשַׁרְיִין קְדִישֵׁין הוּוּ אֶתְיִין עֲמִיה, אֲמַאי דְחִיל, אֶלָּא
צְדִיקְיָא לָא סְמְכִין עַל זְכוּתֵיהוּ, אֶלָּא עַל צְלוֹתֵהוֹן וּבְעוֹתֵהוֹן
לְגַבֵּי מְאָרִיהוֹן.**

הַפְתָּר וְהַכְבוֹד

לבאר מדוע אכן פחד יעקב והוצרך לתפילה ולא סמך על השמירה שניתנה לו מן השמים:

הצדיקים
אינם
בוטחים
בזכויותיהם

וְאִי תִימָא - ואם תאמר, למה הוצרך יעקב אבינו להתפלל שייצל מעשו הרשע, והלא בזכות מעשיו הטובים **מְשַׁרְיִין קְדִישֵׁין הוּוּ אֶתְיִין עֲמִיה** - מחנות קדושות של מלאכים היו באים עמו, ואם כן קשה **אֲמַאי דְחִיל** - למה פחד יעקב אבינו, ומדוע הוצרך לתפילה להינצל מעשו.

ומתרץ, **אֶלָּא** כך הוא ביאור הענין, **צְדִיקְיָא לָא סְמְכִין עַל זְכוּתֵיהוּ** - הצדיקים אינם סומכים על זכויותיהם, **אֶלָּא עַל צְלוֹתֵהוֹן וּבְעוֹתֵהוֹן לְגַבֵּי מְאָרִיהוֹן** - אלא על תפילותיהם ובקשותיהם מלפני אדונם, שהם מתפללים ומקווים שישמע ה' את תפילתם, ולכן אף שבאו עם יעקב אבינו מחנות של מלאכי מעלה מכוח זכויותיו הרבות, אף על פי כן לא סמך על כך, אלא ביקש

שהקדוש ברוך הוא מתרצה בתפילותיהם, **וְאֶתְעַבְדְּךָ** - ותפילותיהם נעשות **עֲטָרָה, לְאֶתְעַטְרָא בְּאֵינוֹן צְלוֹתֵינוּ לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - לעטר באותן תפילות את הקדוש ברוך הוא.¹

נמצאנו למדים גודל מעלת תפילת הצדיקים וחיבתה בעיני ה'. זהו, אם כן, הטעם שהמלאכים הודיעו ליעקב אבינו שעשו הרשע יוצא להורגו, שעל ידי זה נכנס פחד ומורא בלבו של יעקב, כמבואר בפסוק (בראשית לב ח) **וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ,** ומחמת כן עמד והתפלל לפני הקדוש ברוך הוא, שנאמר (שם פסוק יב) **הֲצִלֵּנִי נָא מִיַּד אֲחֵי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרָא אֹנְכִי אֹתוֹ** וגו', ומתפילתו שהיא תפילת צדיק נעשתה עטרה לקדוש ברוך הוא.²

מאחר שהזכיר את תפילתו של יעקב שנבעה מחמת הפחד שהטילו עליו המלאכים ממוראו של עשו, בא

מִקְרוֹת וְצִיּוּנִים

בשבתפילתם הם מעלים את המלות לרום המעלות, וזוהי סוד מעלת תפילת הצדיקים.
ב. על פי המבואר בוזהר הקדוש להלן, ראה בסיום המאמר. ועיין עוד בש"ך (בראשית לב ז) שביאר לפי זה את הפסוק **וַיִּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר, 'לֵאמֹר' לְדוֹרוֹת שְׂכֵאֲשֶׁר הֵם בְּצִרָה, יִתְפַּלְלוּ וַיַּעֲתִירוּ לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא מִתְאוּה לְתַפִּילַתְךָ שֶׁל יִשְׂרָאֵל. רָאָה עוֹד בַּגְּמָרָא (חולין ס:) 'לְלַמֵּדךָ שֶׁהַקְּב"ה מִתְאוּה לְתַפִּילַתְךָ שֶׁל צְדִיקִים, וּבְנוֹעַם אֱלִימֶלֶךְ (פִּרְשֵׁי בַא ד"ה או יֵאמֵר) כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְהֵנָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְאוּה לְתַפִּילַתְךָ שֶׁל צְדִיקִים וּלְפַעֲמֵי־הַשֶּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר גּוֹזֵר כְּדִי שִׁתְּפַלֵּל הַצְדִיק וַיִּבְטְלָה'.**
י. **כְּמִבּוֹאֵר** בפסוק (שם פסוק ב-א) **וַיַּעֲקֹב הִלָּךְ לְדָרְפוֹ וַיִּקְעֶנּוּ בּוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים** וגו', וְנִקְרָא שֵׁם הַקְּדוֹשׁ הַהוּא מִתְנַיִם וּבְרִש"י שֵׁם, 'וּפְגַעוּ בּוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים - מְלֹאכֵים שֶׁל אֱרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹ לְקִרְאָתוֹ לְלוֹוֹתוֹ לְאֶרֶץ. 'מִתְנַיִם - שְׁתֵּי מִתְנֻת, שֶׁל חוּצָה לְאֶרֶץ שְׂבָאוֹ עִמּוֹ עַד כָּאן, וְשֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׂבָאוֹ לְקִרְאָתוֹ.

[ראה עוד במדרש (שמות רבה כ ד) אמר רבי פנחס בשם רבי מאיר ור' ירמיה בשם ר' חייא בר אבא, בשעה שישראל מתפללין אין אתה מוצא שכולן מתפללין כאחד אלא כל נכסיה וכנסיה מתפללת בפני עצמה, הכנסת הזו תחלה, ואחר כך הכנסת האחרת, ומאחר שכל הכנסיות גומרות כל התפלות, המלאך הממונה על התפלות נוטל כל התפלות שהתפללו בכל הכנסיות כולן, ועושה אותן עטרות ונותן בראשו של הקדוש ברוך הוא, וכן הוא אומר (ישעיה מט א) 'ישראל אשר בך אתפאר', שהקב"ה מתעטר בתפלתן של ישראל].

ח. **בְּרִמ"ק** ביאר שתפילות ישראל נעשות 'עטרה לחי עולמים', שתפילותיהם מעלות את המלכות וקושרים אותה עם היסוד הנקרא חי עולמים [היסוד נקרא 'חי עולמים', לפי שהוא מושך חיים מעולם - מהספירות העליונות, לעולם - המלכות, והוא מוחי את כל העולמות (שערי צדק השער השני)], ותפילות הצדיקים נעשות עטרה 'לקודשא בריך הוא', שהצדיקים מעלים את מידת המלכות עד התפארת ושם כלולים החכמה והבינה, נמצא

וְתָא חֲזִי, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, צְלוֹתָא דְסַגִּיאִין, סְלִיק קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמַתְעַטַּר בְּהוּא צְלוֹתָא, בְּגִין דְסַלְקָא בְּגוּוֹנִין סַגִּיאִין, וְאַתְּכְלִילַת מַכְמָה סְטָרִין, וּבְגִין דְאַתְּכְלִילַת מַכְמָה גּוּוֹנִין אַתְּעַבִּידַת עֵטְרָה, וּמִנְהָא עַל רִישָׁא דְצַדִּיק חֵי הַעוֹלָמִים.

הַפְתָּר וְהַפְּבוֹד

את התפילה של כולם עד עולם האצילות¹,
וּמַתְעַטַּר בְּהוּא צְלוֹתָא - והקדוש ברוך
 הוא מתעטר באותה תפילה, **בְּגִין דְסַלְקָא**
בְּגוּוֹנִין סַגִּיאִין - מפני שתפילת הציבור עולה
 בגוונים רבים, שלציבור יחד יש זכות כללות
 מצוותיהם ומעלותיהם השונות², וכמו כן
 תפילתם כלולה מכללות הבקשות
 וההצטרפויות³, ועוד שכל אחד מכוין יותר
 בחלק אחר של התפילה, ויחדיו כוונתם
 שלימה⁴, **וְאַתְּכְלִילַת מַכְמָה סְטָרִין** - והיא
 כלולה מכמה צדדים, כי תפילת רבים כלולה
 ממשמות ששורשם בצד החסד ונשמות
 ששורשם בצד הגבורה והם נכללים זה בזה⁵,
וּבְגִין דְאַתְּכְלִילַת מַכְמָה גּוּוֹנִין - ובגלל
 שתפילה זו כלולה מכמה גוונים ובחינות, ויש
 בה שלימות מיוחדת, הרי היא **אַתְּעַבִּידַת**
עֵטְרָה - נעשית עטרה, **וּמִנְהָא עַל רִישָׁא**
דְצַדִּיק חֵי הַעוֹלָמִים - ועטרה זו מונחת על

התפלל מהקדוש ברוך הוא שיצילו מעשו
 הרשע⁶:

מביא את דברי רבי שמעון בסוד סגולתה המיוחדת
 של תפילת הציבור, ולפי זה יתבאר סוד מעלת
 תפילתו של יעקב אבינו, והטעם שהקדוש ברוך
 התאוה דווקא לתפילתו:

וְתָא חֲזִי - ובכדי להבין את מעלת תפילתו של
 יעקב אבינו, בא ראה מה **דְּאָמַר** - שאמר
רַבִּי שְׁמַעוֹן בעניין תפילת ציבור, **צְלוֹתָא**
דְסַגִּיאִין סְלִיק קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא -
 תפילה של רבים עולה לפני הקדוש ברוך הוא,
 [כי תפילת האדם עולה עד העולם שמשם
 מחצב נשמתו, ויש מי ששורשו בעולם העשיה
 ויש שורשו ביצירה, בבריאה או באצילות, ואם
 כן יחיד המתפלל, אם נשמתו משורש עולם
 היצירה למשל, אין תפילתו עולה למעלה מעולם
 היצירה, אבל בתפילת ציבור בודאי שאחד מהם
 זכה לבחינת נפש מאצילות, והוא יכול להעלות

רק
 מתפילה
 בציבור
 נעשה כתר
 ועטרה
 לה יתברך

מקורות וציטוטים

צדיקים, וזכים מצד ריבוי הבחינות וכללות המצוות ושלימות
 שבכולם יחד, כדאמרין (שיר השירים ד ז) 'כלך יפה רעית'. רמ"ק.
יד. שבתפילת הרבים יש כמה וכמה מיני בקשות, כי אחד מבקש
 בנים ואחד מבקש רפואה ואחד חיים וכיוצא בזה, וריבוי בקשות
 עולות לפני השכינה ורחמייה נכמרים בראותה כמה הצטרפויות יש
 בעולם והתפילות מתקבלות. רא"ג.
טו. ע"פ דברי האור המאיר (ורוש לראש השנה, מוכב בהערות בסוף המאמר).
טז. שאדם יחיד שמתפלל, תפילתו היא במידת החסד או הגבורה
 לפי שורש מידתו, אולם כמה אנשים יחד יש בהם גם ממוידת
 החסד וגם ממוידת הגבורה, ונמצא בתפילת רבים כשהם מתפללים
 יחד, כאיש אחד בלב אחד, יש התכללות חסד עם גבורה, וכיוצא
 בזה, והיא השלימות העיקרית לכלול את המדות זה עם זה,
 ובעשרה אנשים השכינה שורה, שיש בניהם את כל הספירות
 ובחינות התאחדות הספירות זה עם זה. אשמורת הבוקר. וראה
 עוד ברא"ג שיבאר שבתפילת רבים עולה גם תפילת הפושעים
 ועולה בזה הטוב והרע יחד.

יא. באופן אחר תירצו בגמרא (ברכות ד.) 'רבי יעקב בר אידי רמי,
 כתיב (בראשית כח טו) 'וזהו אנכי עמך ושומרתיך בכל אשר תלך',
 וכתיב (שם לב ה) 'ויירא יעקב מאד', [וקשה] מדוע פחד יעקב אבינו
 והלא הקדוש ברוך הוא הבטיח לו שישמור אותו. ומתריץ] 'אמר,
 שמה גירום החטא' [יעקב אבינו חשש שמא חטא לאחר ההבטחה,
 והחטא גורם שאין ההבטחה מתקיימת].
יב. שעת רצון, וציין לדברי האר"י הק' במבוא שערים (ש"ב ח"ג
 פ"ט) שכתב: 'כלל תפילה התחוננים מעלים מיין נוקבין [מים-
 תחתונים, התעוררות מהעולם הזה להתקרב לבורא ולקבל שפע
 עליון], וכפי כונתם ומעשיהם בעת ההיא, כך גודל תיקונם להעלות
 ניצוצות רבים של מיין נוקבין, אם בכמות אם באיכות, ובכל יום
 מעלים ניצוצות חדשות מחדש, והוה גודל מצות התפילות, ואין
 כל האנשים שוין כי כל אחד מעלה כפי בחינתו הראויה אליו,
 ולכן הכל צריכין [תן] לזה, ולא יוכל אחד מישראל לעשות מה
 שיעשה חברו, והבן זה היטב'.
יג. 'שעות הרבים כוללים המדות בדרכים רבים, עם היות שאינם

וְצִלּוֹתָא דְיַחֲיד לָאו אִיהוּ פְּלִילָא, וְלָאו אִיהוּ אֶפְרָא בְּגוּוֹן חַד, וְעַל דָּא צִלּוֹתָא דְיַחֲיד לָאו אִיהוּ מִתְתַקְנָא לְאַתְקַבְלָא בְּצִלּוֹתָא דְסַגְיָאין.

הַפְתָּר וְהַפְּכוּר

כלולה מממה בחינות וגוונים, וְלָאו אִיהוּ אֶפְרָא בְּגוּוֹן חַד - ואינה אלא בגוון אחד, וְעַל דָּא צִלּוֹתָא דְיַחֲיד לָאו אִיהוּ מִתְתַקְנָא לְאַתְקַבְלָא בְּצִלּוֹתָא דְסַגְיָאין - ועל כן תפילתו של היחיד אינה מתוקנת וראויה להתקבל כתפילת הרבים, וזה סוד מעלת תפילה בציבור י.

ראשו של הקדוש ברוך הוא שנקרא צדיק חי העולמים".

אחר שפירט בהרחבה מעלותיה של תפילת הציבור, מבאר שתפילת היחיד אינה כן:

וְצִלּוֹתָא דְיַחֲיד לָאו אִיהוּ פְּלִילָא - אבל לעומת זאת, תפילתו של היחיד אינה

תפילת יחיד אינה ראויה להתקבל למרי

מקורות וצינים

בתפילת הרבים. ולפי זה פירושו שאין תפילת יחיד מתקבלת כלל [ולא רק שאינה מתקבלת כתפילת הרבים], וכך היא גם גירסת תוספות [מ"ז ד: ד"ה כיון] בגמרא [ברכות ו]. 'אין תפילתו של אדם נשמעת אלא עם הצבור' [ראה בעניין זה גם בטור (או"ח סי' צ) וב"י (שם)]. ובמעדני יו"ט [ברכות פ"א, פ"א אות ה)]. עוד אמרו בגמרא (ש"ה) 'רבי נתן אומר מנין שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים שנאמר (איוב לו ה) 'הן אל כביר ולא ימוס', ובוהר (להלן רלד). 'רבי צלותין דעלמא צלותין [כל תפילות העולם, תפילות], וצלותא ד'יחיד, לא עאל קמי' מלכא קדישא, אלא פחילא פקיסא [ותפילת היחיד אינה נכנסת לפני המלך הקדוש אלא בכח הזקן]. דעך לא עאלת הריא צלותא לאתעשרא דבוקתא [שעד שלא נכנסת התפילה היא להתעטר במקומה], אשגח פה קודשא בריך הוא, ואסתכי' פה [משגח בה הקדוש ברוך הוא ומסתכל ומעיין בה], ואסתכי' פחובי' ובקוביה דההוא פר נש [ומסתכל בחובותיו ובכובותיו של אותו אדם], מה דלא עביד פן בצלותא דסגיאין [מה שאין עושה כן בתפילת הרבים], דצלותא דסגיאין פמה אינון צלותין דלא מן אפאין אינון [שבתפילת הרבים יש ביניהם כמה שאינם וכאים], וצאלין פלהו קמי' קודשא בריך הוא, ולא אשגח פחוביהו [ותפילתם נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא ואינו משגיח בחובותיהם], כגון פה [מפני כך נאמר (תהלים קכ יח)] 'פנה אל תפלת הערער', מתפנה ואסתכי' פה [שבתפילת היחיד הקדוש ברוך הוא מתפנה ומסתכל בה], ואסתכי' פה פמה ויקטא אתעביד [ומסתכל בה באיזה רצון נעשתה], וקאן ההוא פר נש דצלי צלותא דא, וקאן אינון עובדי' [וכן מסתכל מי הוא האדם שהתפלל תפילה זו ומה הם מעשיו]. כגון פה, ליפני ליה לפר נש, דלצלי צלותא גבבוקא [מפני כך צריך האדם להתפלל את תפילתו בציבור]. קאי טעמא [מה הטעם], כגון דלא פנה את תפלתם, [מפני שעל תפילתם נאמר (תהלים שם) 'ולא בזה את תפלתם, כלומר שהתפילה מתקבלת], אף על גב דלאו פלהו בכונה וירעיקא דלכא [אף על גב שאין כל הציבור מתפללים בכונה ורצון הלב] ויע' בשמירת הלשון (ח"ב תחומת הספר פ"א) שהאריך הרבה בגודל החיוב ומעלת תפילת רבים.

ובשעת רצון ביאר שיש נשמות ששורשם בעשיה, ויש ששורשם בבריאה, ביצירה או באצילות, וגם בכל עולם ועולם יש פרצופים שונים [בעשיה יש פרצוף הנקרא אבא, אמא, זעיר, ונוקבא, וכן ביצירה וכן בבריאה]. ויש ששורשם מבחינת אבא ואמא דעשיה ויש מבחינת זעיר ונוקבא דעשיה, וכן ביצירה, בבריאה ובאצילות, ותפילת הרבים כלולה מכל בחינות שורשי ומקור הנשמות עד כתב בשעת רצון, שתפילות ישראל והתעוררותם מעלה ניצוצות משבעה מלכי קדם [שבראשית הנריאה האיר הקדוש ברוך הוא בעולם שבעה אורות שנקראים שבעה מלכים, והעולם לא היה עדיין ראוי ומוכן לקבל אורות אלו, והאורות עלו למעלה, ונשארו מהם ניצוצות שונשאר פזורים בעולם, והתעוררות התחתונים בעולם מעלה ניצוצות אלו למקומם ובוה תלוי תיקון העולם], ונשמות האדם מחולקים שורש מחצבתם, יש מי ששורש נשמתו מבחינת הארת מלך החסד ויש מי ששורש נשמתו מארת מלך הגבורה, וכן השאר. וכשהיא תפילה של יחיד, אותו המתפלל מעלה בירור מומלך אחד לבדו כפי מקום שחוצב נשמתו משם, אבל כשהיא תפילת ציבור ברוב עם, אי אפשר שלא יהיו בהם בירורים מכל הז' מלכים, זה ממלך החסד וזה ממלך הגבורה וכן כל השאר, ונמצא בתפילה היא עולים בירורים מכל הז' מלכים, והרי עולים בירורים שלימים.

י. **שתפילת** הציבור בגלל זכות שלימותה, מעלה מיון נוקבין [התעוררות מהעולם הזה להידיב ולקבל אור עליון], ועל ידי זה נהיה זיווג [והרצון בעולם הזה גורם לחיבור וחשק בעולמות העליונים לקבל אורות זה מזה ולהתאחד להשפיע לעולם הזה] בין התפארת והמלכות [הנקראים זעיר אנפין ונוקבין], ובוה נמשך מוחין [הם אורות כספירות עליונות שנכנסים לספירות שתחתיהן] מחכמה ובינה [הנקראים אבא ואמא], והארת המוחין נמשכת עד לבחינת עטרת היסוד שזועיר אנפין, בסוד 'ברכות לראש צדיק' (משלי י, ה) והם נקראים 'עטרות' [מוחין] על ראש צדיק [יסוד] הזועיר אנפין, הנקרא צדיק חי העולמים]. על פי מקדש מלך. וראה עוד בשעת רצון באופן אחר קצת.

י. **בספרים** אחרים הגירסא: 'לאו איהו מתתקנא לאתקבלא אלא בצלותא דסגיאין' - תפילת היחיד אינה מוכנה להתקבל אלא

י. **בש"ת** וכלם צבי (סי' לו) ושאל בדברי מי שאיחר לבוא לבית

וְתָא חֲזִי, יַעֲקֹב בְּלִיל הַהוּא, וְעַל דָּא צְלוֹתֵיהּ תָּאִיב לָהּ קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, מַה בְּתִיב, וְיִירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

ובקשות^כ, וְעַל דָּא צְלוֹתֵיהּ תָּאִיב לָהּ קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא - ועל כן הקדוש ברוך הוא היה תאב לתפילתו, ולפי זה מבואר מַה בְּתִיב - מה שכתוב 'וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ' - שעל ידי שהמלאכים הודיעו ליעקב שעשו רוצה להורגו, נתיירא מאוד ויצר לו, וגרם מחמת כן שעמד והתפלל על כך לפני הקדוש ברוך הוא, ומזה נעשה עטרה לבורא כל עולמים:

לאחר שהקדים וביאר את מעלת תפילת הציבור, מסיים את דבריו בסוד מעלת תפילתו של יעקב אבינו:

וְתָא חֲזִי - ובא ראה, **יַעֲקֹב בְּלִיל הַהוּא -** יעקב אבינו היה כלול מכל הבחינות, שתפילתו היתה תפילת צדיק^כ, ומידתו מידת התפארת שהוא קו האמצע הכולל את מידת החסד והגבורה^{כא}, וכן לפי שהתפלל יחד עם בניו, ועוד שתפילתו כללה כמה שבחים

מעלתו המיוחדת של תפילת יעקב אבינו

מקורות וציטוטים

בבחינת רבים), הוּי אִימָא דָּא יַעֲקֹב (הוּי אומר זה יעקב), דָּאִיְהוּ קְלִיל בְּתַרְוֵי סְטָרֵין (שהוא כלול בשתי צדדים, שיעקב מידתו תפארת והיא כלולת את החסד והגבורה), ובאור המאיר (הדוש לראש השנה) כתב בבירור הדברים: 'הט למשל אונן, בהתאספם יחד שבטי ישראל בנשתם לתפלה, תחזה עיניך שאין דעתם דומה זה לזה, ומה ששאלו זה לא שאל זה, דהיינו, בהגיעם לפסוק (תהלים מו ז) 'ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה', כל אחד ואחד שואל כאשר עם רצונו, יש שמאריך בתיבת 'הויה', ומשים שם כלות נפשו, ויש שרוצה להתפלל עבור בניו, אוהז במלת 'צבאות', כתפלת חנה שאמרה (בכוח לא) מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך לא נתת לי בן, ויש שאוחז במלת 'עמנו', כמו שהטבת לאחרים כן תשפיע עמנו גם כן ברכות טוב, ויש במלת 'משגב', שיש לו איזה בחינת הטבה והוצה שישגב הטבתו, ויש במלת 'סלה', שאין די לו בחינת הטבתו והוצה שתאה עולמית, ולכן מאריך במלת סלה בכל מאמצי כחו. ונמצא הגם שכולם אומרים פסוק זה בשוה, חלוקים הם בכוננתם ופנימיות מחשבתם, ואין דעתם דומה זה לזה, והקדוש ברוך הוא מקבל תענוג פרטי מכל אחד ואחד בפני עצמו, לערך מדתו שעובד עמה את הבורא ברוך הוא, שם רוב תשמישו, ולחיות יעקב אבינו אחוז במדת התפארת, כלולים בו הרבה גוונים, ולכן נקרא תפלתו צלולת אסגיאין, כמו שנתאספים כללות דעות בני אדם וחלוקים בדעותם כנוכח, והוא בחיר האבות, שגרם אליו יתברך להתפאר בגוונים הכלולים במדתו'. **כב. אספגיאין** המאירה והיא. אמנם ראה שפת אמת (שם) שהקשה על ביאור זה, [שעיקר מעלתו של יעקב אבינו היא היותו צדיק הדור ובחינתו מידת התפארת].

הכנסת, אם ידלג חלקים מהתפילה בשביל להתפלל בציבור, והשואל נטה לומר שעל פי הוזהר אין לדלג מסדר התפילה, ועל כן עדיף שלא יתפלל עם הציבור, והשיב לו החכם צבי בזה הלשון: 'ודאי כולי עלמא מוודו דטפי עדיף דלגל כדי להתפלל עם הציבור, וגם רשב"י מתחב מאוד תפלת הציבור בספר זוהר ואומר שהיא מקובלת בגוין סגיאין מקולטת מור ולבונה מכל אבקת רוכל, ואם כן כשם שמכח מאמרי תלמודנו האומרים שתפלת הרבים מקובלת הכריתו הראשונים והאחרונים ז"ל שטוב לדלג פסוקי דזמרה כדי להתפלל עם הצבור, אותו ההכרח בעצמו הוא בדברי הרשב"י ז"ל. ועיין עוד במשנה ברורה (סי' נב סק"א) שכתב 'המגיד זוהיר לבית יוסף לבוא לבית הכנסת בהשכמה כדי שיוכל להתפלל כסדר ולא בדילוג, כי העושה כן מהפך הצינורות, והרבה אנשי מעשה נוהגים להתפלל כסדר מטעם זה אפילו אם אחרו לבוא לבית הכנסת, אבל בתשובות חכם צבי סימן ל"ו כתב שמה שכתב בספר זוהר להתפלל כסדר מוטעם זה אפילו אם אחרו לבוא לבית הכנסת, אבל אתה תתפלל על הסדר היינו כשאנו מתפלל עם הצבור, אבל אם איחר לבוא לבית הכנסת ובא כשהצבור מתפללין כולי עלמא מוודו דידלג כדי להתפלל בצבור, וכן פסק הפרי חדש (סי' ט). **כ. שיש ד' בחינות:** תפילת יחיד, תפילת רבים, תפילת צדיק, ותפילת יעקב שהוא צדיק וכליל. רמ"ק, ובשפת אמת (ליקוטים), פרשת וישלח) כתב ש"יעקב אבינו היה כלול מכל השבע מידות, ותפילתו היא תפלת הרבים כי הוא כלל ישראל, וכן כל צדיק שבדור [הרי הוא] כלל העולם, מכל שכן יעקב אבינו'. **כא. רא"ג.** ראה עוד בוזהר (היא' רלד). 'פנה אל תפלת הערער' (תהלים קח יב) דָּא וְחִידָא דְּאִתְּקַלְל בְּסַגְיָאין - זהו יחיד שנכלל ברבים], וְגַמָּן הוּא וְחִידָא דְּאִתְּקַלְל בְּסַגְיָאין (ומי יחיד שנכלל

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >
ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומה, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים